

§ 3

Zálohovanie jednorazového obalu na nápoje

(1) Zálohujú sa jednorazové obaly na nápoje z plastu, ktorými sú fľaše, a jednorazové obaly na nápoje z kovu, ktorými sú plechovky.

(2) Zálohovanie podľa odseku 1 sa nevzťahuje na jednorazové obaly na nápoje, ktoré

- a) sú poskytované prevádzkovateľom cestnej, leteckej, vodnej alebo železničnej dopravy podliehajúcej jurisdikcii Slovenskej republiky a vykonávajúcim osobnú prepravu na medzinárodných trasách,
- b) sú dodávané s tovarom oslobodeným od dane z pridanej hodnoty alebo od spotrebnej dane a určeným na predaj v tranzitnom priestore medzinárodných letísk a prístavov alebo na zásobenie lietadiel či lodí, ktoré bezprostredne opustia územie Európskej únie,
- c) sú prepustené do colného režimu vývoz a prepravené z colného územia Európskej únie,
- d) je technicky nemožné odobrať štandardným spôsobom zo strany správcu,
- e) sú poskytované v rámci predaja na trhových miestach^(6a) v súhrnnom množstve menej ako 100 kg za kalendárny rok.

(3) Distribútor obalov môže vrátenie zálohu za jednorazový obal podľa odseku 1 odmietnuť, ak obal neobsahuje označenie s uvedením pokrytia obalu zálohovým systémom, v dôsledku znehodnotenia alebo deformácie obalu nemožno identifikovať jeho pokrytie zálohovým systémom alebo ak takýto obal neobsahuje viditeľný štítok a čitateľný čiarový kód umožňujúci identifikáciu jeho výrobcu. Vrátenie zálohu možno odmietnuť aj vtedy, ak jednorazový obal podľa odseku 1 nie je prázdny.

Súvisiace ustanovenia zákona o zálohovaní:

§ 4, § 5

Súvisiace vnútroštátne právne predpisy:

§ 2a zákona č. 178/1998 Z. z. o podmienkach predaja výrobkov a poskytovania služieb na trhových miestach a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon)

Súvisiace európske právne predpisy:

čl. 9, príloha č. 7a Časť F smernice SUP

K § 3**K ods. 1**

S účinnosťou od 1. januára 2022 je podľa platnej právnej úpravy zákona o zálohovaní obligatórnou povinnosťou zálohovať jednorazové obaly na nápoje ustanovené v § 3 ods. 1 zákona o zálohovaní a podrobnejšie definované v § 1 vyhlášky o zálohovaní. Ustanovenie § 3 ods. 1 zákona o zálohovaní upravuje predmet zálohovania (čo sa zálohuje), nie subjekty zálohovania. Tie sú upravené v § 4 a 5 komentovaného zákona. Zálohujú sa obaly z plastu, pričom zákon detailizuje, že to musí byť fľaša, a ak ide o kovové obaly, tak plechovka. Cieľom je predísť spochybňovaniu, že by mohlo ísť o iné dizajny obalov, napríklad

kompozitné obaly, ľudovo nazývané aj tertrapak. Vyhláška o zálohovaní pre oba obalové materiály ustanovuje objemové podrobnosti. V oboch prípadoch je objemové rozpätie zálohovaných obalov 0,1 l až 3 l vrátane.

K ods. 2

Proces vzniku správcu a zálohového systému priniesol poznanie niektorých praktických súvislostí fungovania nápojového priemyslu a vyžiadal si potrebu precizovať legislatívu ešte pred samotným spustením zálohového systému v januári 2022. Na pozadí prebiehajúcej prípravy zálohovania bol prijatý zákon č. 518/2021 Z. z., účinný dňom vyhlásenia, tzn. od 28. decembra 2021.

Prvou zmenou podľa tohto zákona je doplnenie nového odseku 2 v § 3 zákona o zálohovaní, v ktorom sa ustanovili výnimky z predmetu zálohovania. Nie vždy sa z hľadiska špecifickej povahy umiestenia na trhu hodnotí zálohovanie jednorazového obalu na nápoje ako účelné. Typickým príkladom je sféra medzinárodnej prepravy, či už je to predaj balených nápojov v dopravných prostriedkoch alebo v tzv. bezcolných zónach [písmeno a) a b)]. Zálohovaniu nepodliehajú ani nápojové obaly určené na export [písmeno c)]. Z technického hľadiska nie je možné odobrať niektoré výrobcom navrhnuté obaly dostupnou infraštruktúrou prostredníctvom odberných automatov. Inými slovami, niektoré obaly sú nadizajnované tak, že sa nevmestia do odberného otvoru zariadení na odber. Správca podľa tohto ustanovenia [písmeno d)] obal, ktorý nespĺňa predpoklady technického odobratia, nemôže ani registrovať.

Z hľadiska objemu uvedenia nápojových obalov na trh sa vynímajú z predmetu zálohovania tzv. trhové miesta, na ktorých predajú výrobcovia obalov celkovo menej ako 100 kg obalov ročne [písmeno e)].

Podľa § 2a zákona č. 178/1998 Z. z. o podmienkach predaja výrobkov a poskytovania služieb na trhovách miestach a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov sa trhovým miestom rozumie „*trhovisko, tržnica, stánok s trvalým stanovišťom, verejné priestranstvo určené na príležitostný trh alebo na ambulantný predaj*“.

Vyňatie všetkých uvedených prípadov zo zálohovania znamená, že výrobca obalov neplní žiadnu povinnosť podľa zákona o zálohovaní vrátane platenia poplatkov správcovi. Na druhej strane to však neznamená, že títo výrobcovia sú oslobodení od zodpovedajúcich povinností podľa zákona o odpadoch. Na všetky tieto nápojové obaly sa vzťahuje minimálne evidenčná povinnosť v súlade s § 15 vyhlášky Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 366/2015 Z. z. o evidencnej a ohlasovacej povinnosti v znení neskorších predpisov.

K ods. 3

Na tomto mieste sa javí ako nevyhnutné upraviť režim tých vrátených obalov, resp. odpadov zo zálohovaných obalov, ktoré systém z rôznych dôvodov nevie odobrať a konečný používateľ by si vrátenie zálohu mohol nárokovať. Konečný používateľ bude mať určite pokusy umiestniť do odberného automatu, ale aj manuálneho odberu obaly zakúpené v zahraničí, ktoré nemusia byť pokryté zálohovým systémom. Keďže podmienkou uvedenia obalu na trh je mať označenie s pokrytím zálohového systému, systém odmietne prijať aj zdeformované fľaše a plechovky, ktoré sa nedajú „načítať“, rovnako obaly ktoré nie sú prázdne. Ak má byť konečnému používateľovi úspešne vrátený záloh, mal by odovzdať

prázdny nestlačený obal s viditeľným čiarovým kódom. Prebratý obal v odbernom automате prechádza lisom, aby stlačením bolo zamedzené opakovanému načítavaniu zálohovaného obalu, čím sa eliminujú podvody. Zákon neupravuje spôsob nakladania s vrchnákmi plastových fliaš. Zálohový systém s ich odberom počíta a informuje o ňom.

Vo všetkých týchto prípadoch zákon chráni distribútora obalov, ktorý nápojový obal môže prebrať, ale nárok na vrátenie zálohu nevzniká. Zároveň je chránený aj konečný používateľ, ktorý vie, ako má s obalom manipulovať. Aby konečný používateľ nevnímal ako odradzujúce pre vrátenie obalu, že obal ktorý mu distribútor nepreberie aj preto, že nemusí byť zálohovaný a môže byť prechodne dopredávaný, vytvorila sa legislatívne možnosť pre ponechanie obalu u distribútora.

Zákomom č. 518/2021 Z. z. bolo ustanovenie v § 81 ods. 1 písm. b) zákona o odpadoch doplnené štvrtým bodom, podľa ktorého: „*Za nakladanie s komunálnym odpadom zodpovedá ako pôvodca odpadu fyzická osoba-podnikateľ a právnická osoba, ak ide o 4. oddelene vyzbieraný odpad z jednorazových obalov na nápoje, ktoré distribútor obalov odmietol z dôvodu, že nespĺňajú požiadavky na odber podľa osobitného predpisu.*^{108aa)}“

Poznámka pod čiarou k odkazu 108aa znie: „*108aa) Zákon č. 302/2019 Z. z. o zálohovaní jednorazových obalov na nápoje a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.*“

V praxi to znamená, že distribútor obalov, ktorý nemá postavenie držiteľ'a odpadov vo vzťahu k odpadu zo zálohovaných jednorazových obalom na nápoje, v záujme toho, aby nebol považovaný za zberné miesto, ktoré zbiera odpad od iných osôb, stáva sa na základe tejto zákonnej úpravy vo vzťahu k odpadom, ktoré nie sú zálohované, ich pôvodcom. Na základe toho sa na neho vzťahujú príslušné ustanovenia § 14 zákona o odpadoch.

Účelom tejto úpravy je najmä podpora spotrebiteľ'a a konečného používateľ'a zvládať prvotné problémy so zálohovaním. Aj z dôvodu, že sa do 30. júna 2022 ešte dopredávali obaly, ktoré nie sú zálohované, je vnímané hromadenie týchto obalov u distribútora ako dočasný jav.

§ 4

Povinnosti výrobcu obalov

- (1) Výrobca obalov je na účel riadneho fungovania zálohového systému povinný
- a) zálohovať jednorazové obaly na nápoje a dodržiavať výšku zálohu určenú správcom,
 - b) zabezpečiť označovanie obalu tak, aby z takého označenia bolo zrejmé, že obal je pokrytý zálohovým systémom,
 - c) viesť oddelene účtovné záznamy o cene tovaru a o výške zálohu,
 - d) požiadať správcu o uzatvorenie zmluvy o plnení povinností podľa tohto zákona do 60 dní od doručenia oznámenia o začatí vykonávania činnosti správcu (§ 6 ods. 8),
 - e) registrovať u správcu zálohované jednorazové obaly na nápoje, pred ich uvedením na trh,
 - f) uhrádzať správcovi zálohy vybrané z uvedenia nápojov v zálohovaných jednorazových obaloch na nápoje na trh za obdobie kalendárneho roka v súlade s uzatvorenou zmluvou,

- g) uhrádzať správcovi všetky náklady spojené s účasťou v zálohovom systéme a náklady na prepravu, zhodnotenie, recykláciu a zneškodnenie odpadov zo zálohovaných jednorazových obalov na nápoje v súlade s uzatvorenou zmluvou,
- h) viesť evidenciu o zálohovaných jednorazových obaloch na nápoje a ohlasovať údaje z nej správcovi v rozsahu potrebnom na plnenie povinností správcu podľa § 7 ods. 1 písm. l), m) a v).

(2) Na výrobcu obalov, ktorý je zároveň distribútorom obalov, sa vzťahujú ustanovenia § 5 ods. 1 písm. b), e) až i), ods. 2 a ods. 5.

Súvisiace ustanovenia zákona o zálohovaní:

§ 5, § 5a, § 6, § 7

Súvisiace vnútroštátne právne predpisy:

§ 52 ods. 4, 11 a 12, § 75d ods. 4 zákona o odpadoch; § 2 písm. i) zákona č. 55/2018 Z. z. o poskytovaní informácií o technickom predpise a o prekážkach voľného pohybu tovaru v znení neskorších predpisov; § 22 ods. 3 zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov

Súvisiace európske právne predpisy:

Čl. 16 smernice o obaloch; smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2015/1535 z 9. septembra 2015, ktorou sa stanovuje postup pri poskytovaní informácií v oblasti technických predpisov a pravidiel vzťahujúcich sa na služby informačnej spoločnosti (Ú.v. EÚ L 241, 17.9.2015); Čl 34 ods. 3 Zmluvy o fungovaní EÚ

Literatúra:

KOZÁK, P. – ŠVEDLÁROVÁ, G. 2020. Zálohovanie jednorazových obalov na nápoje – nová právna úprava. In *Odpady – minimalizácia, zhodnocovanie a zneškodňovanie*. 2020, č. 3 a 4; zakladajúce dokumenty Správcu zálohového systému, n. o.

K § 4

Výrobca obalov na účely zákona o zálohovaní je osoba definovaná zákonom o odpadoch, ak uvádza na trh zálohované jednorazové obaly na nápoje. Filozofia v terminológii zostáva zachovaná, dôraz je kladený na „prvé“ uvedenie na trh. Pod týmto pojmom sa skrývajú tradične aj dovozcovia, ktorých obaly sú uvedené na trh okamihom prechodu z etapy cezhraničnej prepravy z iného členského štátu do SR alebo dovozu z iného ako členského štátu do SR do etapy distribúcie alebo použitia. Príkladom takéhoto výrobcu obalov je napríklad akýkoľvek obchodný reťazec, ktorý uvádza na trh dovezené obaly. Obchodné reťazce sa považujú za výrobcov obalov aj vo vzťahu k ich vlastným – privátnym značkám. Tento istý obchodný reťazec predáva aj obaly vyrobené na Slovensku, pre ktoré je už však v postavení distribútora obalov.

Výrobcovia obalov podľa zákona o zálohovaní, ktorí boli do 31. decembra 2021 povinní mať uzatvorenú zmluvu s OZV pre obaly z dôvodu, že uvádzajú na trh spotrebiteľské obaly, stávajú sa po novom zmluvnými partnermi správcu.

Podľa § 52 ods. 4 zákona o odpadoch je spotrebiteľským obalom „*obal určený na bezprostrednú ochranu tovaru alebo skupiny tovarov, ktorý v mieste nákupu tvorí tovarovú jednotku pre konečného používateľa alebo pre spotrebiteľa*“.

Je pravdepodobné, a zákon o odpadoch to aj vyžaduje, že títo výrobcovia obalov pre iné svoje obaly – skupinové a prepravné, naďalej zostávajú klientmi OZV pre obaly (§ 52 ods. 5 a 6). Prechod výrobcov obalov zo systému zabezpečovanom OZV pre obaly